

AUTEURSRECHT

Auteursrecht

Capita selecta

Jeff KEUSTERMANS
Peter BLOMME

Tweede, herziene en bijgewerkte editie

INTERSENTIA

Antwerpen – Gent – Cambridge

Auteursrecht. *Capita selecta*. Tweede, herziene en bijgewerkte editie
Jeff Keustermans & Peter Blomme

© 2021 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1296-7
D/2021/7849/40
NUR 827
Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV
Lay-out: Crius Group, Hulshout
Omslagbeeld: © Writing Inkwell, Feather and Paper by R. Gino Santa Maria –
Adobe Stock

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dit boek is eveneens digitaal beschikbaar op www.stradalex.com en www.jurisquare.be.

OVER DE AUTEURS

Jeff Keustermans is advocaat en medeoprichter van het advocatenkantoor & DE BANDT in Brussel. Hij studeerde rechten in Antwerpen, Leuven en Los Angeles (LL.M.). Als auteur van meer dan 50 juridische bijdragen en diverse boeken over Belgisch en Europees recht inzake intellectuele eigendom gaf hij gastcolleges aan KU Leuven, VUB, HUB en Southwestern Law School (London/Los Angeles). Hij is lid van de balie te New York en Brussel.

Peter Blomme werkt als advocaat bij het advocatenkantoor ALTIUS in Brussel. Hij studeerde rechten in Leuven en Londen (LL.M., London School of Economics and Political Science). Hij legt zich toe op intellectuele eigendomsrechten, zoals merken, auteursrechten, met inbegrip van de fiscale behandeling van inkomsten uit auteursrechten, en softwarebescherming.

Met medewerking van:

Michel Flamme werkt als hoofd content partnerships bij de Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (VRT). Hij legde zich eerder toe op intellectuele rechten als advocaat en was tevens werkzaam op de juridische dienst van VRT.

Hanne Snoeks werkt als bedrijfsjurist bij de Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (VRT) en was eerder werkzaam als advocate aan de balie van Brussel. Ze studeerde rechten aan de KU Leuven en volgde een Manama in de Intellectuele Rechten in Brussel. Ze legt zich toe op mediarecht en intellectuele eigendomsrechten, waaronder in het bijzonder auteursrecht.

Sylvia de Graaf studeerde rechten in Brussel (Université Libre de Bruxelles) en Londen (LL.M., University College London). Zij was vier jaar advocaat aan de balie van Brussel, twee jaar bij Bird & Bird en twee jaar bij & DE BANDT. Zij verkent nu nieuwe horizons maar het intellectuele eigendomsrecht blijft haar onverminderde passie.

INHOUD

Inleiding	1
Hoofdstuk 1.	
Historiek	3
Hoofdstuk 2.	
Voorwaarden voor auteursrechtelijke bescherming	9
Afdeling 1. Vereiste van vormgeving	9
Afdeling 2. Vereiste van originaliteit	13
§ 1. Begripsomschrijving door de hoogste rechtscolleges	13
§ 2. Nuttige wetsbepalingen	18
§ 3. Analyse door de rechtsleer	19
Afdeling 3. Irrelevante criteria	25
§ 1. Letterkunde of kunst	25
§ 2. Kunstzinnig karakter	27
§ 3. Nieuwheid	27
§ 4. Vastlegging op een materiële drager	28
§ 5. Communicatie met mensen	29
§ 6. Goede zeden en openbare orde	29
§ 7. Neerlegging bij de Koninklijke Bibliotheek van België	29
Hoofdstuk 3.	
De titularis van het auteursrecht	31
Afdeling 1. De oorspronkelijke auteur	31
Afdeling 2. Vermoedens van titulariteit	33
§ 1. Vermoeden ingevolge naamsvermelding	33
§ 2. Vermoeden bij anonieme werken of werken uitgegeven onder pseudoniem	34
Afdeling 3. Werken gecreëerd in dienstverband of onder statuut	35
Afdeling 4. Werken gecreëerd door meerdere auteurs	36
§ 1. Historiek en indeling	36
§ 2. Werkelijke samenwerking	37
A. Voorwaarden	37
B. Ondeelbare werken	38

C. Deelbare werken	40
§ 3. Samengestelde en afgeleide werken	41
Hoofdstuk 4.	
Beschermde werken	43
Afdeling 1. Algemeen	43
Afdeling 2. Werken van letterkunde	44
§ 1. Werken van letterkunde die auteursrechtelijke bescherming genieten	44
A. Algemeen	44
B. Wetenschappelijke en utilitaire werken	46
C. Reclamemateriaal	47
D. Titels en slogans	48
E. Websites en domeinnamen	50
F. Personages en figuren	51
§ 2. Werken van letterkunde die geen of slechts beperkte auteurs- rechtelijke bescherming genieten	52
Afdeling 3. Werken van beeldende kunst	54
§ 1. Artistieke kunst	54
§ 2. Gebruiksvoorwerpen – toegepaste kunst	55
§ 3. Machines	59
§ 4. Architectuur	62
A. Oorspronkelijkheid	62
B. Vermogensrechten	62
C. Morele rechten	63
§ 5. Schetsen, plannen en technische tekeningen	63
§ 6. Bijzondere bepalingen voor werken van beeldende kunst	64
Afdeling 4. Audiovisuele werken	65
§ 1. Poging tot definitie	65
A. Het opslagmedium	65
B. Het audioluik	66
C. Het visuele aspect	66
D. Publieke vertoning	67
§ 2. Bijzondere bepalingen	67
A. Weerlegbaar vermoeden van titulariteit	67
B. Afwerking van het werk	68
Afdeling 5. In detail: Software	69
§ 1. Totstandkoming van de wetgevende instrumenten	69
§ 2. Voorwerp van de bescherming	72
A. Computerprogramma: voorwerp van de Softwarerichtlijn	72
B. Uitdrukkingwijze: voorwerp van de bescherming	74

B.1.	Geen ideeën, enkel uitdrukkingswijzen	74
B.2.	Uitdrukkingswijzen van computerprogramma's	76
B.2.1.	Algemeen: begrip uitdrukkingswijze van een computerprogramma.	76
B.2.2.	Bijzondere toepassingen	78
1.	Grafische gebruikersinterface.	78
2.	Functionaliteit, programmeertaal en indeling van gegevensbestanden	81
B.3.	Voorwaarde van bescherming: oorspronkelijkheid	83
§ 3.	Rechthebbenden	85
A.	Auteurschap	85
A.1.	Algemene regel	85
A.2.	Meerdere auteurs.	85
A.3.	Software door werknemers	86
A.4.	Software op bestelling	89
A.5.	Aandachtspunt België: creaties in het kader van overheidsopdrachten	90
B.	Beschermde personen.	92
§ 4.	Exclusieve rechten	93
A.	Vermogensrechten	93
A.1.	Reproductie	93
A.2.	Vertalingen en bewerkingen	94
A.3.	Distributie	94
A.3.1.	Algemeen.	94
A.3.2.	Uitputting	95
–	Usedsoft	95
–	Ranks	98
–	Tom Kabinet.	101
–	Steam (Frankrijk)	102
B.	Morele rechten.	104
§ 5.	Uitzonderingen op de exclusieve rechten.	104
A.	Gebruik voor het beoogde doel.	105
A.1.	Principe.	105
A.2.	Beperking bij overeenkomst	105
A.3.	Beperkte decompilatie teneinde fouten te verbeteren.	106
A.4.	Rechtmatige verkrijger	106
B.	Reservekopie	108
C.	Analyse van het computerprogramma	109
D.	Decompilatie (<i>reverse engineering</i>)	111
§ 6.	Beschermingsduur	116
§ 7.	Technische beveiligingsmiddelen	117

§ 8. Multimediaproducten: software- en/of auteursrechtelijke bescherming?	126
A. Videospellen als software	126
B. Videospellen als auteursrechtelijk werk	126
B.1. Auteursrechtelijk beschermde elementen	126
B.2. Videospel als audiovisueel werk?	127
C. Bepalen toepasselijke regelgeving	128
C.1. Unitair: softwarebescherming	129
C.2. Unitair: auteursrechtelijke bescherming	129
C.3. Distributief: software- dan wel auteursrechtelijke bescherming op basis van meest toepasselijke regime ...	132
D. Enkele gevolgen van de kwalificatie als software of als auteursrechtelijk werk	133
Afdeling 6. Databanken	134
§ 1. Inleiding	134
§ 2. Bescherming onder het klassieke auteursrecht	135
§ 3. <i>Sui generis</i> -bescherming	136
A. Voorwaarden	136
B. Recht tot opvraging en hergebruik	137
C. Duur van de bescherming	139
D. Uitzonderingen	140
Hoofdstuk 5.	
Rechten van de auteur	141
Afdeling 1. Vermogensrechten	143
§ 1. Het reproductierecht	143
A. Inhoud van het recht	143
B. Het reproductierecht in de enge zin	146
C. Het adaptatie- en vertalingsrecht	150
C.1. Het vertalingsrecht	151
C.2. Het adaptatierecht	151
D. Het distributierecht	154
E. Het verhuur- en leenrecht	160
F. Het bestemmingsrecht	162
§ 2. Het publieke mededelingsrecht	165
A. Inhoud van het recht	165
B. Het begrip “mededeling aan het publiek”	166
B.1. Mededeling en publiek	166
B.1.1. Mededeling	169
B.1.2. Publiek	171
B.1.3. Winstoogmerk	175

B.2.	Mededeling en publiek in het kader van nieuwe technologieën	176
B.2.1.	Nieuwe technieken	176
B.2.2.	Nieuw publiek	177
B.3.	De bijzondere situatie uit artikel 17 van de DSM-Richtlijn: gebruik van beschermde content door aanbieders van een onlinedienst voor het delen van content	180
§ 3.	Het volgrecht	183
A.	Inhoud van het recht	183
B.	Toepassingsvoorwaarden	183
C.	Tarief	185
D.	Rechthebbende	186
E.	Vergoedingsplichtige en schuldenaar	187
F.	Kennisgeving en betaling aan het uniek platform	189
F.1.	Verplicht collectief beheer – unieke platform	189
F.2.	Openbare veiling	190
F.3.	Andere	190
G.	Uitbetaling door het uniek platform	190
H.	Opvragen van inlichtingen	191
I.	Verjaring van de vordering van de auteur en duur van het volgrecht	192
J.	Recht <i>sui generis</i>	193
Afdeling 2.	Morele rechten	193
§ 1.	Het openbaarmakingsrecht	194
§ 2.	Het vaderschapsrecht	195
§ 3.	Het recht op eerbied	196
A.	Uiteenzetting van de principes	196
A.1.	Algemene regel (art. XI.165, § 2, zesde lid WER)	197
A.2.	Uitzondering op de algemene regel (art. XI.165, § 2, laatste lid WER)	198
A.3.	Onderscheid algemene regel en uitzonderingsregel	198
A.4.	Recht op eerbied van een werk van beeldende kunst	198
A.5.	Verhouding tot andere rechtsregels	199
B.	Inbreuken: wijziging aan of vernietiging van een werk	199
B.1.	De wijziging	199
B.2.	De vernietiging	200
B.3.	Rechtsmisbruik en belangenafweging	201
B.3.1.	Aard van het werk	204
B.3.2.	Beweegredenen	204
§ 4.	Bijzondere regeling betreffende de morele rechten op het audiovisuele werk	205

A.	Niet-afgewerkte bijdragen (art. XI.180 WER)	205
B.	Voltooiing van het werk (art. XI.181 WER)	206
B.1.	Eerste lid: de voltooiing van het werk	206
B.2.	Tweede lid: uitoefening van de morele rechten	207
B.3.	Derde lid: de moederband	208
§ 5.	Recht op toegang tot het werk	208

Hoofdstuk 6.

Uitzonderingen op de vermogensrechten van de auteur. 211

Afdeling 1. Inleiding 211

Afdeling 2. Karakteristieken gemeenschappelijk aan alle uitzonderingen . . . 214

§ 1.	Het karakter van dwingend recht	214
§ 2.	De strikte interpretatie	215
§ 3.	De driestappentoets	216
§ 4.	De gemeenschappelijke vereiste van de geoorloofde openbaarmaking	219

Afdeling 3. De uitzonderingen van artikel XI.189 WER. 221

§ 1.	Het citaatrecht ten behoeve van kritiek, polemiek of recensie (art. XI.189, § 1 WER)	222
§ 2.	De tijdelijke technisch noodzakelijke kopie (art. XI.189, § 3 WER)	225

Afdeling 4. De uitzonderingen van artikel XI.190 WER. 230

§ 2.	De verslaggeving over actuele gebeurtenissen (het zgn. informatief citaat) (art. XI.190, 1° WER)	230
§ 3.	De uitzondering voor tentoongesteld werk in een voor het publiek toegankelijke plaats (art. XI.190, 2° WER)	233
§ 4.	De panorama-exceptie (art. XI.190, 2/1° WER)	235
§ 5.	De kosteloze privé-uitvoering in familiekring (art. XI.190, 3° WER)	236
§ 6.	De reproductie van werken door professionele eindgebruikers voor intern gebruik (de reprografie-uitzondering) (art. XI.190, 5° WER)	239
A.	De geschiedenis van de uitzonderingen voor reprografisch kopiëren	239
B.	De reproductie van werken door professionele eindgebruikers voor intern gebruik (de reprografie-uitzondering) (art. XI.190, 5° WER)	241
§ 7.	De reproductie van werken voor privégebruik (de uitzondering voor privékopie) (art. XI.190, 9° WER)	245
§ 8.	De uitzondering voor karikatuur, parodie of pastiche (art. XI.190, 10° WER)	250
§ 9.	De reproductie voor bewaring van het culturele en wetenschappelijke patrimonium (art. XI.190, 12° WER)	253

§ 10. De mededeling via speciale terminals in instellingen (art. XI.190, 13° WER)	256
§ 11. De tijdelijke opnamen van omroeporganisaties (art. XI.190, 14° WER)	258
§ 12. Het gebruik van werken door mensen met een handicap (art. XI.190, 15° WER)	259
§ 13. De uitzondering voor aankondigingen voor tentoonstellingen en openbare verkopen (art. XI.190, 16° WER)	260
§ 14. De reproductie van uitzendingen door bepaalde erkende instellingen (art. XI.190, 17° WER)	261
§ 15. De uitzondering voor handelingen ten behoeve van personen die blind zijn, een visuele handicap of anderszins een lees- handicap hebben (art. XI.190, 18° en 19° WER)	262
§ 16. <i>De lege ferenda</i> : de algemene uitzondering voor tekst- en datamining	264
Afdeling 5. De uitzonderingen van artikel XI.191/1 WER (uitzonderingen voor onderwijs of wetenschappelijk onderzoek)	265
§ 1. Algemeen	265
§ 2. <i>De lege ferenda</i>	266
A. De uitzonderingen voor tekst- en datamining	267
B. Het gebruik van werken en andere materialen in digitale en grensoverschrijdende onderwijsactiviteiten	268
§ 3. Het citaatrecht ten behoeve van onderwijs of in het kader van wetenschappelijk onderzoek (art. XI.191/1, § 1, 1° WER)	270
§ 4. De kosteloze uitvoering in het kader van schoolactiviteiten, met inbegrip van de uitvoering van een werk tijdens een publiek examen (art. XI.191/1, § 1, 2° WER)	271
§ 5. De reproductie ter illustratie bij onderwijs of voor wetenschap- pelijk onderzoek (art. XI.191/1, § 1, 3° WER)	274
§ 6. De uitzondering voor mededelingen ter illustratie bij onderwijs of wetenschappelijk onderzoek (art. XI.191/1, § 1, 4° WER)	277
§ 7. De bloemlezing bestemd voor het onderwijs (art. XI.191/1, § 1, 5° WER)	278
§ 8. De uitzondering voor kinderopvangdiensten (art. XI.191/1, § 1, 6° WER)	280
Hoofdstuk 7.	
Beschermingsduur	283
Afdeling 1. Algemene regel	283
Afdeling 2. Specifieke regels voor bijzondere gevallen	285
§ 1. Werken door twee of meer personen samen gemaakt	286

§ 2. Anonieme of pseudonieme werken	287
§ 3. Postume werken	288
Hoofdstuk 8.	
Schadevergoeding bij inbreuken	289
Afdeling 1. Inleiding	289
Afdeling 2. Wettelijk kader	289
§ 1. Internationale en Europese context	289
§ 2. Belgische context	292
Afdeling 3. Objectieve aansprakelijkheid	293
Afdeling 4. Schadeloosstelling	296
§ 1. Equivalentie tussen schade en schadevergoeding	296
§ 2. Begroting van de schadevergoeding	299
A. Gederfde winst	301
B. Geleden verlies	302
C. Morele schade	304
§ 3. Andere herstelmaatregelen	304
§ 4. Vergoeding voor proceskosten	307
Hoofdstuk 9.	
Procedurele aspecten	309
Afdeling 1. Algemeen	309
Afdeling 2. Bevoegdheid <i>ratione materiae</i>	310
Afdeling 3. Bevoegdheid <i>ratione loci</i>	312
Afdeling 4. Overzicht van mogelijke procedures	315
§ 1. Procedure ten gronde	315
A. Staking	315
B. Schadevergoeding	315
C. Bijkomende maatregelen	316
C.1. Terugroeping, verwijdering of vernietiging (art. XI.334, § 2 WER)	316
C.2. Informatie (art. XI.334, § 3 WER)	318
C.3. Publicatie (art. XI.334, § 4 WER)	321
D. Bijkomende herstelmaatregelen	322
§ 2. Procedure in kort geding	322
§ 3. Procedure op eenzijdig verzoekschrift	325
§ 3. In detail: Stakingsvordering zoals in kort geding	326
A. Relevante bepalingen en principes	326
B. Op basis van welke rechten?	327
C. Titularissen van de stakingsvordering	329
C.1. “Elke betrokkene”	330

C.2. Beheersvennootschap en beroeps- of interprofessionele vereniging	332
D. Wat kan men vorderen van de stakingsrechter?	334
D.1. Staking inbreuk	334
D.1.1. Principiële staking, tenzij rechtsmisbruik	334
D.1.2. Staking van ontwijking van technische voorzienaingen	335
D.1.3. Schending contractuele bepalingen	336
D.1.4. Staking van een schending van een uitzondering op een intellectueel eigendomsrecht	337
D.1.5. Stakingsbevel, zelfs indien de inbreuk in de praktijk reeds gestaakt is of nog niet heeft plaatsgevonden	337
D.2. Geen schade vergoedende maatregelen	339
D.3. Bijkomende maatregelen	340
D.3.1. Artikel XVII.16 WER	340
a) Informatie (art. XI.334, § 3 WER)	340
b) Publicatie (art. XI.334, § 4 WER)	341
D.3.2. Artikel 19, derde lid Ger.W.	342
D.4. Publicatie	342
D.5. Dwangsom en termijn voor conformering	344
E. Tegen wie kan de vordering worden ingesteld?	345
E.1. Algemeen	346
E.2. Kwade of goede trouw	346
E.3. Inbreukpleger	346
E.4. Tussenpersoon	347
F. Tegenvorderingen	347
F.1. Nietigheid of verval	347
F.2. Tergend en roekeloos geding	348
G. Procedurele aspecten	348
G.1. Zoals in kort geding	348
G.2. Verjaring	349
G.2.1. Stakingsvordering zoals in kort geding	349
G.2.2. Vordering ten gronde tot schadevergoeding	350
G.3. Parallele strafzaak	353
G.4. Uitvoerbaarheid bij voorraad	353
G.5. Gezag van gewijsde	354
G.6. Territoriale reikwijdte stakingsbevel	354
G.7. Draagwijdte stakingsbevel	355
G.7.1. Strikte interpretatie stakingsbevel	355
G.7.2. Keuze van te nemen maatregelen in uitvoering van het stakingsbevel	356

§ 4. Beslag inzake namaak	357
A. Beschrijving	357
B. Beslag	367
C. Rechtsmiddelen	369
§ 5. Vorderingen tegen tussenpersonen	372
<i>Bijlage 1. Uittreksels uit de concordantietabellen</i>	<i>383</i>
<i>Bijlage 2. Uittreksels uit het Wetboek van Economisch Recht</i>	<i>387</i>
<i>Bijlage 3. Uittreksels uit het Gerechtelijk Wetboek</i>	<i>489</i>
<i>Bijlage 4. Richtlijn 2001/29/EG</i>	<i>495</i>